Jméno a příjmení: ____________________

Příklad	1	2	3	Celkem bodů
Bodů	8	8	8	24
Získáno				

[8] 1. Buď $f : (a, b) \to \mathbb{R}$ omezená funkce, přičemž $-\infty < a < b < \infty$.

1,5b (1) Zadefinujte horní a dolní Riemannův součet $S(D; f)$ a $s(D; f)$ a vysvětlete, proč jsou tyto součty vždy konečné.

2b (2) Zadefinujte poté horní a dolní Riemannův integrál a ukažte, že tyto integrály za předpokladu na omezenost F uvedenou výše vždy existují.

1,5b (3) Uveďte definici Riemannova integrálu a zformulujte přesně podmínku pomocí horních a dolních Riemanových součtů, která je ekvivalentní existenci Riemannova integrálu.

1b (4) Uveďte příklad omezené funkce na intervalu $(0, 1)$, která nemá Riemannův integrál. Vysvětlete, proč tato funkce Riemannův integrál nemá.

2b (5) Uveďte přesně (dvě různé) podmínky na funkci f, které zaručují existenci Riemannova integrálu funkce f. Naznačte důkaz pro jeden případ.

Řešení (1) D … dělení $\langle a,b\rangle$ $\quad a = x_0 < x_1 < \dots < x_N = b \to$ konečný počet

$m_i := \inf_{x\in\langle x_{i-1},x_i\rangle} f(x)$, $\quad M_i := \sup_{x\in\langle x_{i-1},x_i\rangle} f(x)$ $\quad i=1,\dots,N$ → konečná čísla

Horní R. Σ: $S(D;f) := \sum_{i=1}^{N} M_i (x_i - x_{i-1}) < +\infty$ } konečný součet reálných čísel.

Dolní R. Σ: $s(D;f) := \sum_{i=1}^{N} m_i (x_i - x_{i-1}) < +\infty$

(2) Protože platí: je-li D_1 zjemnění D_2 $\Rightarrow$ $m(b-a) \le s(D_2;f) \le s(D_1;f) \le S(D_1;f) \le S(D_2;f) \le M(b-a)$

tak • $\sup_D s(D;f)$ existuje a je konečné (ozn. $\underline{\int_a^b} f(x)\,dx$)

• $\inf_D S(D,f)$ —"— (ozn. $\overline{\int_a^b} f(x)\,dx$)

(3) $\boxed{(R)\int_a^b f(x)\,dx \text{ existuje} \overset{\text{df}}{\equiv} \underline{\int_a^b} f(x)\,dx = \overline{\int_a^b} f(x)\,dx}$ $\Leftrightarrow$ $\boxed{\forall \varepsilon>0\ \exists D \text{ dělení}: S(D;f) - s(D;f) < \varepsilon}$

(4) Dirichletova funkce: $D(x) = \begin{cases} 0 & x\in\langle 0,1\rangle \setminus \mathbb{Q} \\ 1 & x \in \mathbb{Q}\cap\langle 0,1\rangle \end{cases}$ $\Rightarrow$ $\underline{\int_0^1} D(x) = 0 \neq 1 = \overline{\int_0^1} D(x)\,dx.$

(5) [a] $\boxed{f \in C(\langle a,b\rangle)}$ (Dk) $\Rightarrow$ f stejn. spojitá na $\langle a,b\rangle$ $\Rightarrow$ ekvidistantní dělení takové, že $\forall x',x''$ $|x'-x''| < \frac{b-a}{N}$ $\Rightarrow$ $|f(x')-f(x'')| < \frac{\varepsilon}{b-a}$

$\Rightarrow S(D,f) - s(D,f) \le \sum_{i=1}^{N} (M_i - m_i)\frac{b-a}{N} < \frac{\varepsilon}{b-a}\cdot\frac{b-a}{N}\cdot N = \varepsilon$

[b] $\boxed{f \text{ omezená a monotónní na } \langle a,b\rangle}$ (Dk) f neklesající

$S(D,f) - s(D,f) = \sum_{i=1}^{N} (M_i - m_i)\underbrace{(x_i - x_{i-1})}_{\frac{b-a}{N}} = \sum_{i=1}^{N} (f(x_i) - f(x_{i-1}))\frac{b-a}{N} = [f(b)-f(a)]\frac{b-a}{N} < \varepsilon$

pro N dost velké.

[8] 2. Uvažujte posloupnost reálných čísel $\{a_n\}_{n=1}^{\infty}$.

(1) Zadefinujte pojmy *řada* $\sum_{n=1}^{\infty} a_n$ *konverguje, řada* $\sum_{n=1}^{\infty} a_n$ *diverguje* a *řada* $\sum_{n=1}^{\infty} a_n$ *osciluje*.

(2) Zadefinujte pojmy *řada* $\sum_{n=1}^{\infty} a_n$ *konverguje absolutně* a *řada* $\sum_{n=1}^{\infty} a_n$ *konverguje neabsolutně*. Uveďte příklad řady, která konverguje neabsolutně, ale nekonverguje absolutně. Charakterizujte absolutní a neabsolutní konvergenci pomocí konvergencí řad $\sum_{n=1}^{\infty} a_n^+$ a $\sum_{n=1}^{\infty} a_n^-$. Zadefinujte symboly x^+ a x^- pro $x \in \mathbb{R}$.

(3) Zadefinujte pojem *přerovnání řady*.

(4) Jaká tvrzení platí pro přerovnání absolutně konvergentních řad a neabsolutně konveregentních řad. Tvrzení zformulujte.

2

2,5

1,5

2

Řešení $\boxed{\text{Ad (1)}}$ $S_n := \sum_{k=1}^{n} a_k$ 0.5

posl. n-tých částečných součtů

0.5 $\cdot \sum_{i=1}^{\infty} a_i$ KONV $\equiv \lim_{n\to\infty} S_n$ existuje a je vlastní

0.5 $\cdot \sum a_i$ DIV $\equiv \lim_{n\to\infty} S_n = +/-\infty$

0.5 $\cdot \sum a_i$ OSCILUJE $\equiv \limsup S_n \neq \liminf S_n$

$\boxed{\text{Ad (2)}}$ $\sum a_n$ konverg absolutně $\equiv$ 0.5

0.5 $\sum |a_n|$ KONV. $\iff \sum a_n^+ < +\infty \wedge \sum a_n^- < \infty$ 0.5

$\sum a_n$ konverguje neabsolutně $\equiv \sum_1^{\infty} a_n$ KONV, a $\sum_1^{\infty} |a_n| = +\infty$. 0.5

$\iff \sum a_n^+ = +\infty \wedge \sum a_n^- = +\infty$

$x^+ = \max\{x, 0\}$ 0.5

$x^- = \max\{-x, 0\}$

$\boxed{\text{Ad (3)}}$ Buď $\varphi : \mathbb{N} \xrightarrow{na} \mathbb{N}$ prosté. Pak $\sum_{n=1}^{\infty} a_{\varphi(n)}$ je přerovnání řady $\sum_{n=1}^{\infty} a_n$.

1,5

$\boxed{\text{Ad (4)}}$ 1 $\{ \sum a_n$ KONV. ABSOLUTNĚ $\Rightarrow \sum a_{\varphi(n)}$ KONV. ABSOLUTNĚ

$\sum_{n=1}^{\infty} a_{\varphi(n)} = \sum_{n=1}^{\infty} a_n$

1 $\{ \sum a_n$ KONV. NEABSOLUTNĚ $\overset{\text{Riemann}}{\Rightarrow} \forall A \in \mathbb{R}^* \; \exists \varphi : \mathbb{N} \xrightarrow{na} \mathbb{N}$ prosté

takové, že $\sum_{n=1}^{\infty} a_{\varphi(n)} = A$

[8] 3. (1) Zadefinujte pojem parciální derivace prvního a druhého řádu pro skalární funkci f více proměnných. 1 0.5 1,5b

(2) Zformulujte a dokažte tu Lagrangeovu větu o střední hodnotě, pomocí které lze dokázat implikaci: 1,5b

$$\nabla f(x) = 0 \quad \text{pro všechna } x \in M \subset \mathbb{R}^d \implies \exists C \in \mathbb{R} : f(x) = C \quad \text{pro všechna } x. \qquad (*)$$

(3) Za jakých předpokladů na M tvrzení (*) platí? Uveďte definice pojmů, které ve formulaci předpokladů použijete. otev. , souvislé 2b

(4) Dokažte (*). 1,5b

(5) Pro funkci $f \in C^2(M)$, $M \subset \mathbb{R}^d$ napište Taylorův polynom s Lagrangeovým tvarem zbytku. 1,5b

Řešení (1) $\frac{\partial f}{\partial x_i}(x) := \lim_{h\to 0} \frac{f(x+he^i) - f(x)}{h}$, $\frac{\partial^2 f}{\partial x_i \partial x_j}(x) = \frac{\partial g}{\partial x_i}(x)$, kde $g^{(x)} := \frac{\partial f}{\partial x_j}(x)$ existuje v okolí x.

(2) $\boxed{\text{LVOSH}}$ $f: \mathbb{R}^d \to \mathbb{R}$ $\Rightarrow$ $g(t) := f(x + t(y-x))$

(4) Dk $f(y) - f(x) = g(1) - g(0) = g'(\theta) = \nabla f(x + \theta(y-x)) \cdot (y-x)$

(3) kde $\nabla f(z)$ existuje v Ω otevř., souvislé ($\forall x, y \in \Omega$ existuje lom. čára, která je spojuje a leží v Ω)

$\forall x \in \Omega\ \exists B_\varepsilon(x)$ $(\exists \varepsilon) \cdot B_\varepsilon(x) \subset \Omega$ otevřené ε okolí

(5) $f(y) - f(x) = g'(0) + g''(\theta) = \nabla f(x) \cdot (y-x) + \nabla^2 f(x + \theta(y-x))(y-x) \cdot (y-x)$

$f(y) = f(x) + df(x)(y-x) + d^2 f(x + \theta(y-x))(y-x, y-x).$